

Analiza pravnog ustroja GNK Dinamo i HNK Hajduk

Vučetić, Ema

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:662588>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za trgovačko pravo i pravo društava

Ema Vučetić

ANALIZA PRAVNOG USTROJA GNK DINAMO I HNK HAJDUK

Diplomski rad

Mentor: Prof. dr. sc. Siniša Petrović

Zagreb, listopad 2024.

Izjava o izvornosti

Ja, Ema Vučetić, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ema Vučetić, v.r.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. NOGOMET U REPUBLICI HRVATSKOJ	5
2.1. Nogometni klubovi.....	5
2.2. Natjecanja Hrvatskog nogometnog saveza	6
3. PRAVNI USTROJ NOGOMETNIH KLUBOVA – OPĆENITO	8
3.1. Sportski klub – udruga.....	9
3.2. Sportsko dioničko društvo	11
4. GNK DINAMO	15
4.1. Opće informacije.....	15
4.2. Članska struktura GNK Dinamo	17
4.3. Pravni oblik i organi kluba.....	18
4.3.1. Skupština	18
4.3.2. Izvršni odbor	20
4.3.3. Predsjednik kluba	20
4.3.4. Nadzorni odbor	21
4.3.5. Uprava kluba.....	22
4.4. Članstvo.....	22
5. HNK HAJDUK.....	25
5.1. Opće informacije.....	25
5.2. Članska struktura i upravljanje HNK Hajduk	26
5.3. Temeljni kapital i dionice	28
5.4. Pravni oblik i organi kluba.....	29
5.4.1. Glavna skupština	29
5.4.2. Nadzorni odbor	31
5.4.3. Uprava društva.....	32
6. ZAKLJUČAK.....	34
7. LITERATURA	36

1. UVOD

Sport je od svojih amaterskih početaka evoluirao u profesionalnu disciplinu koja više nije samo sredstvo rekreacije i očuvanja zdravog načina života. Mnogi danas ističu kako je profesionalni sport često izgubio te izvorne vrijednosti. Sportske djelatnosti su djelatnosti od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku,¹ ne samo zbog njihove društvene i kulturne uloge, već i zbog doprinosa nacionalnom identitetu i gospodarstvu. U tom kontekstu, analiza pravnog ustroja dva najznačajnija hrvatska nogometna kluba, GNK Dinamo i HNK Hajduk, pruža uvid u specifične izazove i prilike s kojima se susreću nogometni klubovi u Hrvatskoj. Ovaj rad će obraditi nekoliko ključnih tema vezanih uz pravni ustroj sportskih klubova. Prvo, razmotrit će se povijest nogometnih klubova u Hrvatskoj i današnji sustav natjecanja Hrvatskog nogometnog saveza, zatim će se prikazati općeniti pravni okvir sportskih klubova, uključujući njihovu klasifikaciju kao udruge i sportska dionička društva. Osim toga, središnji dio ovog rada pružit će opće informacije o GNK Dinamo, uključujući njegov pravni oblik i organe upravljanja, kao i članstvo. Ista analiza bit će provedena za HNK Hajduk, s posebnim naglaskom na pravni oblik, organe kluba, temeljni kapital i dionice. Kroz ovu analizu, nastojat će se oslikati ne samo pravne aspekte, već i širi kontekst u kojem ovi klubovi djeluju, naglašavajući njihov utjecaj na hrvatsko društvo i sportsku zajednicu općenito.

¹ Čl. 1.st. 2 Zakona o sportu NN 141/22 (dalje: Zakon o sportu).

2. NOGOMET U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Nogometni klubovi

Nogomet se razvio iz igara s loptom, koje su se tijekom više stoljeća razdvajale i dobivale različite nazive i pravila. Loptanje, odnosno igre s loptom ili sličnim okruglim predmetima, sačuvani su na crtežima, drvorezima, kipovima, kamenim pločama i zapisima, a najvjerojatnije su stare kao i civilizacija i bile su u centru čovjekova interesa od trenutka kad je počeo biti svjestan svijeta oko sebe.² Razvoj nogometa u Hrvatskoj započeo je početkom 20. stoljeća. Ti počeci povezani su, kao i razvoj brojnih sportova, uz Franju Bučara. On je studirao na Centralnom kraljevskom gimnastičkom zavodu u Stockholmu te je tamo upoznao nogomet. Godine 1893., tijekom semestralnih praznika, podučavao je članove zagrebačkog Hrvatskog sokola novoj sportskoj igri. Mirko Kovačić je 1896. u časopisu „Šport“ prvi put objavio pravila nogometne igre. Početkom 20. stoljeća, mladići u Hrvatskoj upoznali su nogomet tijekom studija u inozemstvu, dok su stranci koji su dolazili u Hrvatsku također promovirali nogomet. To je dovelo do osnivanja prvih sportskih udruženja koja su se bavila nogometom, a to su bili Prvi nogometni i športski klub (PNIŠK) te Hrvatski akademski športski klub (HAŠK), osnovani 1903. godine.³

Danas u Hrvatskoj ima 1806 registriranih nogometnih klubova i 110.269 igračica i igrača, 3542 trenera i trenerica, 4463 suca i sutkinja te je najpopularniji sport u Hrvatskoj. Nogometni klubovi nisu samo sportske organizacije nego su važni društveni centri koji okupljaju ljude iz različitih društvenih slojeva. Utjecaj nogometa na društvenu koheziju, osobito u manjim gradovima i selima, ne može se podcijeniti. Klubovi često predstavljaju lokalni identitet, te postaju izvor ponosa i okupljanja zajednice. Povezanost između klubova i lokalnih vlasti, kao što je slučaj s Hajdukom i Gradom Splitom, pokazuje kako nogomet može biti ključan faktor u kulturnom i društvenom razvoju. Ipak, hrvatski nogomet suočava se s brojnim izazovima, unatoč velikim uspjesima Hrvatske nogometne reprezentacije. Već duži niz godina infrastruktura je glavni problem, kako u manjim klubovima, tako i u onim profesionalnim; stadion u Maksimiru, koji je trebao biti moderniziran, i dalje ostaje zapušten, dok Dinamo jedini ostvaruje značajne rezultate na europskoj sceni. Većina prvoligaša i nižih ligaških

² Frntić F.: „*Od igara okruglim predmetom do nogometa*“. Zagreb: Hrvatski nogometni savez – 80. obljetnica, 1992., str. 7.

³ Jajčević Z.: „*225 godina športa u Hrvatskoj*“. Osijek: Streljački savez Osječko – baranjske županije, 2010., str. 61-62.

klubova bori se s financijskim teškoćama, a mnogi od njih egzistiraju zahvaljujući entuzijazmu lokalnih zajednica. Unatoč svemu, postoji potencijal za razvoj, s obzirom na broj mladih igrača. Da bi se i dalje održali uspjesi i na reprezentativnoj razini, nužno je ulaganje u infrastrukturu i kvalitetu rada u klubovima, kako bi se osigurala budućnost hrvatskog nogometa.⁴

2.2. Natjecanja Hrvatskog nogometnog saveza

Nogometne lige u Hrvatskoj organizirane su kroz više stupnjeva natjecanja te postoje natjecanja nogometa muškaraca, natjecanja nogometa žena, natjecanja malog nogometa muškaraca, natjecanja malog nogometa žena, natjecanja nogometa na pijesku, natjecanja mlađih dobnih uzrasta, kup natjecanja i niži stupnjevi natjecanja. Hrvatska nogometna liga (dalje: HNL) prvi je i najjači stupanj natjecanja. Liga broji deset klubova koji igraju po četverokružnom bod sustavu, što čini ukupno 36 kola. Posljednje plasirani klub ispada iz lige, dok prvoplasirani iz Prve nogometne lige (dalje: Prva NL) izravno ulazi u HNL. Prva NL drugi je stupanj natjecanja. U Prvoj NL natječe se 12 klubova kroz trostruki bod sustav, ukupno 33 kola. Prvoplasirani klub ulazi u HNL, dok posljednjeplasirani ispada u Drugu nogometnu ligu (dalje: Druga NL). Druga NL je treći stupanj natjecanja. U ligi sudjeluje 16 klubova koji igraju dvokružno, odnosno 30 kola. Pobjednik Druge NL ulazi u Prvu NL, dok dva najniže plasirana kluba ispadaju, a treći najlošiji klub ide u kvalifikacije. Treća nogometna liga (dalje: Treća NL) je četvrti stupanj natjecanja, podijeljen u pet regionalnih skupina (Zapad, Centar, Istok, Sjever i Jug), s maksimalno 18 klubova po skupini. Najbolji iz svake skupine mogu kroz kvalifikacije izboriti plasman u Drugu NL. Osim prethodno nabrojanih profesionalnih liga, postoje i niži stupnjevi natjecanja, poput županijskih i međužupanijskih liga, koje vode županijski nogometni savezi.

Sustav natjecanja u ženskom nogometu sastoji se od Prve Hrvatske nogometne liga za žene (dalje: Prva HNLŽ). Ovo je najviši stupanj natjecanja ženskih nogometnih klubova, koji se sastoji od osam klubova. Liga se igra po dvokružnom bod sustavu, gdje četiri najbolje plasirana kluba nakon prvog dijela igraju „ligu za prvaka“, a četiri najslabije plasirana igraju „ligu za ostanak“. Posljednjeplasirani klub ispada iz Prve HNLŽ, dok sedmoplasirani igra kvalifikacije s drugoplasiranim klubom Druge Hrvatske nogometne liga za žene (dalje: Druga

⁴<https://www.vecernji.hr/sport/kako-do-novih-modrica-klubovi-zivotare-i-bore-se-za-prezivljavanje-fali-stadiona-i-trening-terena-1690259>

HNLŽ). Ova liga ima do tri skupine s maksimalno 12 klubova po skupini. Način odigravanja (dvostruki, trostruki ili četverostruki bod sustav) određuje se propozicijama natjecanja. Pobjednici skupina Druge HNLŽ igraju kvalifikacije za ulazak u Prvu HNLŽ.

Sustav natjecanja u malom nogometu (futsalu) sastoji se od Hrvatska malonogometna liga (dalje: HMNL). Ovo je ujedno i najviši rang malonogometnog natjecanja u Hrvatskoj, s deset klubova. Liga se sastoji od dva dijela: dvokružnog bod sustava i doigravanja (play-off). Prvih osam klubova sudjeluju u play-offu, dok posljednjeplasirani klub ispada. Devetoplasirani klub igra kvalifikacije za ostanak u ligi. Prva hrvatska malonogometna liga (dalje: Prva HMNL) je drugi stupanj futsal natjecanja i također ima deset klubova koji igraju dvokružno. Prvoplasirani klub ulazi u HMNL, dok posljednjeplasirani ispada u niži rang, to jest u jednu od skupina Druge hrvatske malonogometne lige (dalje: Druga HMNL). Ova liga je podijeljena u pet regionalnih skupina (Zapad, Centar, Istok, Sjever, Jug), s klubovima koji mogu igrati dvokružno ili trostruko, ovisno o propozicijama. Prvaci skupina Druge HMNL igraju kvalifikacije za ulazak u Prvu HMNL.

Natjecanja u malom nogometu za žene organiziraju se ovisno o broju prijavljenih klubova, kroz ligu ili turnire. Točan sustav odigravanja određuje se svake godine, a organizacija natjecanja ovisi o Komisiji za mali nogomet.

Uz nogometne lige, HNS organizira i nogometni kupove i superkupove, a to su: Hrvatski nogometni kup za seniore, Hrvatski nogometni kup za pionire, kadete i juniore, Hrvatski malonogometni kup (futsal), Hrvatski nogometni kup za žene, Hrvatski nogometni superkup i Hrvatski superkup u malom nogometu.⁵

⁵ Odluka o sustavu stalnih natjecanja Hrvatskog nogometnog saveza od 21.8.2024.

3. PRAVNI USTROJ NOGOMETNIH KLUBOVA – OPĆENITO

U Hrvatskoj sportski klubovi, pa tako i nogometni klubovi, mogu biti organizirani na dva načina: kao udruge građana ili kao sportska dionička društva.⁶ U hrvatskom su pravu društva *numerus clausus* te se zbog toga ne bi moglo osnovati neko društvo koje zakonom ne bi bilo propisano.⁷ Ovaj model omogućava klubovima da biraju između dviju struktura ovisno o njihovim ciljevima, načinu financiranja i interesima sudionika. Tradicionalno, sportski klubovi u Hrvatskoj djeluju kao udruge građana, što znači da se klubovi upravljaju na demokratskim načelima, a odluke se donose uz sudjelovanje članova. Zakon o športu od 6. srpnja 2006. godine odnosi u sportu postali su detaljnije regulirani. Za sudjelovanje u sportskim natjecanjima, sportske udruge i dionička društva moraju biti posebno registrirani pod zajedničkim nazivom "sportski klubovi". Važno je naglasiti da se druge djelatnosti koje novi Zakon o sportu posebno navodi mogu obavljati i u drugim pravnim oblicima, kao što su ustanove ili trgovačka društva.⁸ Sportske su djelatnosti: sudjelovanje u sportskom natjecanju, sportska priprema, sportska poduka, zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje, organiziranje i vođenje sportskog natjecanja i posredovanje u sportu.⁹ Odluka o obliku sportskog kluba slobodna je te uvelike ovisi o ciljevima koji se žele ostvariti. Ipak, kogentne norme kojima je uređeno dioničko društvo, koja među ostalim zahtijevaju transparentnost u poslovanju, izazivaju strah od mogućeg preoblikovanja te klubovi za koje bi, s financijskog stajališta bilo prikladnije funkcionirati kao dioničko društvo, to izbjegavaju učiniti. Zbog definicije udruge, koja se prvenstveno usredotočuje na djelatnosti koje nisu isključivo vođene profitom, jasno je da su poslovni rezultati važniji za trgovačka društva. Međutim, sportski klubovi, iako su udruge, obavljaju svoje aktivnosti poput poduzetnika. Stoga bi bilo korisno i potrebno da se ti sportski klubovi koji imaju status udruga tretiraju kao poduzetnici i da im se daje tretman kao da su trgovačka društva u poreznom smislu.¹⁰

Iz navedenog proizlazi da su za regulaciju statusnopravnih pitanja sportskih klubova u Republici Hrvatskoj ključni Zakon o udrugama i Zakon o trgovačkim društvima. Ovi opći propisi u potpunosti se primjenjuju na nogometne klubove, osim u slučajevima gdje je drugačije

⁶ Čl. 30. st. 2. Zakona o sportu.

⁷ Petrović, S., Ceronja, P.: *Osnove prava društava*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, 2024., str. 1.

⁸ Petrović, S., Ceronja, P. i Ivkošić, M.: *Pravni oblici sportskih klubova u Republici Hrvatskoj*. U: Kačer, H. (ur.) *Sportsko pravo*. Split, Pravni fakultet u Splitu, 2018., str. 554.

⁹ Čl.3. st. 2. Zakona o sportu.

¹⁰<https://gol.dnevnik.hr/clanak/rubrika/nogomet/profesori-sportskog-prava-na-pravnom-fakultetu-u-zagrebu-o-ustroju-i-upravljanju-sportskim-klubovima---650455.html>

uređeno Zakonom o sportu, koji kao posebni propis ima prednost, sukladno načelu *lex specialis derogat legi generali*.

3.1. Sportski klub – udruga

Sportski klub – udruga najrašireniji je oblik organizacije kako nogometnih, tako i drugih sportskih klubova u Hrvatskoj. Kao što je navedeno, na sportske klubove organizirane kao udruge primjenjuje se Zakon o udrugama kao *lex generalis*, a ne Zakon o sportu kao *lex specialis* s obzirom na to da je zakonodavac u tom zakonu propustio urediti sportski klub – udrugu. Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.¹¹ Udruga stječe pravnu osobnost danom upisa u Registar udruga Republike Hrvatske.¹²

Važno je istaknuti kako je Zakonom o udrugama uređeno i načelo neprofitnosti te se udruge ne mogu osnivati sa svrhom stjecanja dobiti, ali udruga može obavljati gospodarsku djelatnost, sukladno zakonu i statutu.¹³ Pitanje je li udruga, kao privatnopravna zajednica koja ne smije imati materijalni cilj stjecanja dobiti, i dalje najprikladniji pravni oblik za funkcioniranje profesionalnog nogometnog kluba može se razjasniti samo kroz sveobuhvatnu sportsku, ekonomsku i pravnu analizu organizacijskog modela udruge. Uočava se očigledan sukob između profesionalizacije nogometnih klubova i zakonskog načela neprofitnosti udruga. Ako je stjecanje dobiti cilj udruživanja, to se mora postići putem trgovačkog društva. Ova razlika je ključna jer i udruga i trgovačko društvo mogu obavljati slične aktivnosti, ali je presudno pitanje u koju svrhu se te aktivnosti provode. Granica se povlači u odnosu na cilj te djelatnosti. Iako udruga može ostvarivati prihod kroz pomoćne djelatnosti, takve aktivnosti služe isključivo za financiranje neprofitnog rada udruge. Ako udruga ostvari dobit, ona se mora koristiti za unapređenje njezine osnovne djelatnosti, a ne za osobnu korist udruge, njezinih

¹¹ Čl. 4. Zakona o udrugama, NN 74/14, 70/17, 98/19, 151/22 (dalje: Zakon o udrugama).

¹² *Ibid*, čl. 5.

¹³ *Ibid*, čl. 9.

članova ili trećih osoba. Posljednjih desetljeća je jasno da igrači više ne igraju isključivo iz ljubavi prema klubu, već zarađuju za život kroz profesionalnu igru. Klub, kao poslodavac, s igračima sklapa ugovore o profesionalnom igranju i obvezuje se na isplatu znatnih financijskih iznosa. Profesionalni nogometaši, pravno gledano, nisu članovi klubova -udruga, već na temelju ugovora o profesionalnom igranju stječu prava i obveze. Ova visoka primanja igrača, koji nisu članovi kluba, mogu biti u sukobu s kognitivnim odredbama Zakona o udrugama, prema kojima udruga ne smije ostvarivati dobit u korist trećih osoba ili nečlanova.¹⁴ Financijski nadzor nad financijskim poslovanjem udruga i podnošenjem propisanih financijskih izvješća provodi Ministarstvo financija.¹⁵

Udruga ima statut. Statut je temeljni opći akt udruge koji donosi skupština udruge. Ostali opći akti, ako ih udruga donosi, moraju biti u skladu sa statutom. Umjesto naziva statut udruga može rabiti i drugi naziv. Zakonom o udrugama propisan je obvezan sadržaj koji svaki statut mora sadržavati, a propisan je i sadržaj koji statut može sadržavati.¹⁶ Jedini obvezatan i najviši organ udruge je skupština. Statutom se može utvrditi drugačiji naziv skupštine kao najvišeg tijela udruge. Ona donosi statut kojim se mogu odrediti i druga tijela udruge.

Upravljačka prava u rukama su članova koji poslove udruge vode osobno ili putem izabраниh predstavnika, ali nužno prema načelima demokratskog zastupanja i očitovanja volja.¹⁷ Upravljačka prava članova sportskih klubova - udruga često su problematična zbog specifične pravne strukture udruge. Prema statutu, članovi kluba imaju pravo sudjelovati u donošenju odluka putem skupštine. No, problem nastaje jer se u mnogim klubovima neposrednim članovima, koji su legalno učlanjeni i plaćaju članarinu, često uskraćuju temeljna članska prava, poput prava glasa i upravljanja klubom. Umjesto toga, upravljačka prava ostvaruju delegati koji predstavljaju političke strukture, sponzore ili veterane, čime se marginalizira glas samih članova. Ova praksa dovodi do značajnih problema u organizaciji i upravljanju klubovima, jer neposredni članovi nemaju priliku izravno utjecati na ključne odluke, već to čine delegati na skupštini. Također, financiranje klubova u velikoj mjeri ovisi o javnim i privatnim izvorima, što često dovodi do političkog utjecaja na upravljačke strukture, dodatno komplicirajući situaciju. Stoga je važno preispitati način uspostavljanja organa unutar sportskih klubova - udruga i osigurati da neposredni članovi dobiju priliku ostvariti svoja upravljačka prava, a što

¹⁴ Ivkošić, M.: *Pravni ustroj nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 47, 2/2010., str. 368.

¹⁵ Petrović, S., Ceronja, P., op. cit. (bilj. 8), str. 82.

¹⁶ Čl. 13. Zakona o udrugama.

¹⁷ Petrović, S., Ceronja, P., op. cit. (bilj. 8), str. 82.

bi uključivalo uvođenje demokratskih kriterija odlučivanja na skupštini, čime bi se osiguralo ravnopravno sudjelovanje svih članova u upravljanju klubom, a ne samo određenih interesnih skupina.¹⁸

Kao što je navedeno, udruga je neprofitna organizacija te se njezina imovina sastoji od novčanih sredstava stečenih uplatom članarina, dobrovoljnih priloga i darova, sredstava stečenih obavljanjem njezinih djelatnosti, gospodarskih djelatnosti, financiranjem programa i projekata udruge iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, sredstava iz fondova, kao i drugih novčanih sredstava stečenih u skladu sa zakonom. Odgovornost za obveze udruge propisana tako da udruga odgovara za svoje obveze čitavom svojom imovinom, a članovi ne odgovaraju za obveze udruge.¹⁹

3.2. Sportsko dioničko društvo

Sportsko dioničko društvo je pravna osoba koja je posebno registrirana za obavljanje sportske djelatnosti sudjelovanja u sportskim natjecanjima, a koja ima pravni oblik dioničkoga društva.²⁰ Riječ je o pravnom obliku sportskog dioničkog društva koji je nastao intervencijom zakonodavca u prethodno autonomno područje sportskih saveza, a što je omogućeno donošenjem Zakona o športu. Slično kao što opći i posebni propisi reguliraju udruge, tako i u slučaju sportskih dioničkih društava vrijede odredbe Zakona o trgovačkim društvima (dalje: ZTD) ako Zakon o sportu ne propisuje drugačije. Uvođenje sportskog dioničkog društva ne narušava načelo prema kojem su pravni oblici trgovačkih društava prema ZTD-u *numerus clausus*, već samo uvodi specifična pravila za trgovačka društva koja djeluju u sportu.²¹ Sportsko dioničko društvo može nastati osnivanjem novog društva ili preoblikovanjem sportskog kluba - udruge za natjecanje u sportsko dioničko društvo.²² ZTD detaljno uređuje osnivanje dioničkog društva, a s obzirom na opseg preuzimanja dionica od osnivača pri osnivanju društva razlikuju simultano i sukcesivno osnivanje. Simultanim osnivanjem

¹⁸ Ivkošić, M., op. cit. (bilj. 10). str. 369.

¹⁹ Petrović, S., Ceronja, P., op. cit. (bilj. 8), str. 83.

²⁰ Petrović, S., Ceronja, P. i Ivkošić, M., op. cit. (bilj. 8), str. 569.

²¹ *Ibid*, str. 570.

²² Čl. 92. st. 1. Zakona o sportu.

dioničkog društva osnivači preuzimaju sve dionice trgovačkog društva. Pri sukcesivnom osnivanju oni preuzimaju samo dio dionica i upućuju javni poziv za upis preostalih dionica.²³

Tvrtka sportskog dioničkog društva sadrži riječi: „sportsko dioničko društvo“, a skraćena tvrtka naznaku: „s.d.d.“ Kao izuzetak od općeg pravila, propisano je da se na pravne osobe u sustavu sporta osnovane kao sportsko dioničko društvo ne primjenjuju odredbe propisa o preuzimanju dioničkih društava o obveznoj ponudi za preuzimanje.²⁴

Sportsko dioničko društvo može izdati samo redovne dionice na ime s nominalnim iznosom.²⁵ To je posebnost u odnosu na opće odredbe ZTD-a, a gdje je određeno da društvo može izdati dionice s nominalnim iznosom ili dionice bez tog iznosa.²⁶ Najniži iznos temeljnog kapitala određen je ZTD-om te iznosi 25.000,00 eura.²⁷ Ako sportsko dioničko društvo nastaje preoblikovanjem temeljni kapital sportskog dioničkog društva utvrđuje povjerenstvo za preoblikovanje nakon provedenog postupka financijske revizije.²⁸ Prijašnjim Zakonom o športu iz 2006. godine bio je određen temeljni kapital sportskog dioničkog društva te je iznosio najmanje 500.000,00 kuna.²⁹ Novi Zakon o sportu koji je na snazi od 1. siječnja 2023. godine takvu odredbu ne sadrži te se zbog toga primjenjuje odredba ZTD-a o najmanjem iznosu temeljnog kapitala. Nominalni iznos dionice ne može biti manji od 1,00 eura. Ništetna je dionica čiji je nominalni iznos manji od 1,00 eura. Izdavatelji takvih dionica solidarno odgovaraju imateljima za štetu koja im je pričinjena izdavanjem dionica. Nominalni iznosi dionica koji su veći od nominalnog iznosa od 1,00 eura moraju biti izraženi cijelim brojem. Udio u temeljnom kapitalu određuje se kod dionica s nominalnim iznosom odnosom njihova nominalnog iznosa i nominalnog iznosa tog kapitala. Dionica je nedjeljiva.³⁰

Jedna od specifičnosti sportskog dioničkog društva je uspostavljanje posebnih sportskih rezervi. Riječ je o zakonskim rezervama u koje se mora uložiti dio neto dobiti sportskog dioničkog društva, u minimalnom iznosu od polovice neto dobiti koja ostane nakon pokrivanja

²³ Barbić J.: *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak 1., Dioničko društvo*. Zagreb: Organizator, 2020., str. 187.

²⁴ Čl. 31. i 32. Zakona o sportu.

²⁵ *Ibid*, čl. 93. st. 2.

²⁶ Čl. 163. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12, 125/11, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23 (dalje: Zakon o trgovačkim društvima).

²⁷ *Ibid*, čl. 162.

²⁸ Čl. 93. st. 1. Zakona o sportu.

²⁹ Čl. 30. st. 1. Zakona o sportu, NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16, 98/19, 47/20, 77/20, 133/20, 141/22.

³⁰ Čl. 163. st. 2., 3., 4., 6. i 7. Zakona o trgovačkim društvima.

gubitaka iz prethodnih godina i zakonskih rezervi. Te rezerve mogu se koristiti isključivo za provođenje i unapređenje sportske djelatnosti, posebno u svrhu sportske pripreme djece.³¹

Za razliku od članova udruga, dioničarima sportskog dioničkog društva uz upravljačka, pripadaju i imovinska prava. Zakonom o sportu propisano je da dionice u sportskom dioničkom društvu izravno, neizravno ili preko povezanih osoba ne mogu imati osobe čiji poslovi i djelatnosti mogu neposredno utjecati na sustav natjecanja u istome sportu, a osobito sportaši, sportski suci, posrednici u sportu te osobe koje su članovi pravnih osoba koje obavljaju djelatnost organiziranja sportskih kladionica te sportsko dioničko društvo koje obavlja djelatnost sudjelovanja u sportskim natjecanjima istoga sporta.³²

Vežano uz pravni ustroj sportskih dioničkih društava, Zakon o sportu, kao *lex specialis*, donosi samo nekoliko odredbi, dok je to pitanje u velikoj mjeri regulirano ZTD-om. Prema ZTD-u, sportsko dioničko društvo može biti organizirano na dva načina – monistički ili dualistički. Ovlasti organa određeni su prisilnim propisima i od toga se može odstupiti samo ako zakon to izričito dopušta. Time se želi izbjeći sukob nadležnosti između organa.³³ Odluka o izboru jednog od ovih modela u potpunosti je slobodna i donosi se kroz statut društva, bilo u prvoj verziji statuta, bilo kasnijim izmjenama o kojima odlučuje glavna skupština. Bez obzira na odabrani model, osnovno načelo je da ovlaisti u dioničkom društvu imaju njegovi organi, a ne dioničari.

U dualističkom modelu, obvezni organi su uprava, nadzorni odbor i glavna skupština, a među organima nema hijerarhijskog odnosa, nego oni imaju različite zadaće u društvu. U monističkom ustroju obvezni organi glavna skupština i upravni odbor, a uz njih postoje izvršni direktori te je načelo hijerarhije izraženo, za razliku od dualističkog modela.³⁴ ZTD-om su jasno definirane nadležnosti svakog organa, iako glavna skupština bira članove nadzornog odbora, a nadzorni odbor imenuje članove uprave. Unatoč tome, ne postoji nadređenost jednog organa nad drugim. Nadzorni odbor ima ovlaisti birati i razrješavati članove uprave, nadzirati vođenje poslova društva te u okviru nadzora može pregledavati poslovne knjige, dokumentaciju, blagajnu, vrijednosne papire i druge imovine. Također podnosi izvješća glavnoj skupštini o svom radu i ima pravo sazvati skupštinu.³⁵ S druge strane, uprava je odgovorna za vođenje

³¹ Čl. 96. Zakona o sportu.

³² *Ibid*, čl. 94. st. 3. i 4.

³³ Petrović, S., Ceronja, P., op. cit. (bilj. 8), str. 120.

³⁴ *Ibid*, str. 121.

³⁵ Čl. 263. Zakona o trgovačkim društvima.

poslova društva i zastupanje društva, a te ovlasti ne može prenijeti na nadzorni odbor. Na ovaj način osigurava se razdvojenost poslovnih i nadzornih funkcija, a dodatno je to postignuto propisom da ista osoba ne može istovremeno biti član oba organa. U monističkom sustavu organizacije, a koji je uveden izmjenama i dopunama ZTD-a iz 2007. godine, upravni odbor ima nadređenu ulogu u odnosu na izvršne direktore, koji su obvezni postupati prema njegovim uputama, što stvara prethodno spomenuti hijerarhijski odnos između tih tijela. Upravni odbor se bira od strane glavne skupštine društva.³⁶ U monističkom pristupu uređenju ustroja organa dioničkog društva vođenje poslova nije tako strogo odvojeno od nadzora nad njihovim vođenjem. Nadzor ne obavljaju osobe koje bi bile potpuno odvojene od onih koje vode poslove društva. Monistički uređeno dioničko društvo ima, osim glavne skupštine, upravni odbor kao organ u kojem su oni koji vode poslove društva i oni koji nadziru poslovanje.³⁷ Upravni odbor upravlja društvom, uspostavlja temelje za obavljanje poslovnih aktivnosti, nadzor nad poslovanjem, saziva glavnu skupštinu, osigurava uredno vođenje poslovnih knjiga te imenovanje i razrješenje izvršnog ili izvršnih direktora.³⁸ U okviru upravnog odbora funkcionalno se razlikuju članovi koji operativno upravljaju poslovanjem društva od onih koji obavljaju nadzorne zadatke. Operativni članovi nazivaju se izvršnim, dok su nadzorni članovi neizvršni direktori. Ključna razlika između ova dva modela organizacije dioničkog društva leži u tome što u monističkom sustavu vođenje poslova nije strogo odvojeno od nadzora. Nadzor provode osobe koje nisu potpuno odvojene od onih koji upravljaju poslovanjem društva.³⁹

³⁶ Čl. 272.c Zakona o trgovačkim društvima.

³⁷ Petrović, S., Ceronja, P., op. cit. (bilj. 8), str. 121.

³⁸ Čl. 272.h Zakona o trgovačkim društvima.

³⁹ Petrović, S., Ceronja, P. i Ivkošić, M., op. cit. (bilj. 8), str. 582.

4. GNK DINAMO

4.1. Opće informacije

GNK Dinamo osnovan je 26. travnja 1911. godine pod imenom Prvi Hrvatski Građanski Športski Klub. Tijekom svoje povijesti, klub je nekoliko puta mijenjao ime. Od 9. lipnja 1945. godine do 26. lipnja 1991. godine nosio je naziv Dinamo, zatim je do 24. veljače 1993. godine bio poznat kao HAŠK Građanski, nakon čega je sedam godina djelovao pod imenom Croatia. Od 14. veljače 2000. godine klub je ponovno dobio ime NK Dinamo, a 2011. godine prefiks u nazivu promijenjen je u GNK, što znači Građanski nogometni klub. Službeni naziv kluba danas je GNK Dinamo.⁴⁰

Gotovo mjesec dana nakon osnivanja, Građanski je 21. svibnja 1911. godine odigrao svoju prvu javnu utakmicu protiv rezervne momčadi HAŠK-a. Svoj prvi naslov prvaka, kao i naslov prvaka Jugoslavije, klub je osvojio 1923. godine pod vodstvom engleskog trenera Arthura Gaskella. Naslovi su uslijedili i 1926. i 1928. godine pod trenerom Imreom Pozsonyijem, te 1937., 1940. i 1943. godine pod vodstvom trenera Martona Bukovija. Od 1945. godine, Dinamo se etablirao kao dominantna sila na domaćoj sceni, ali i klub koji je postigao značajne uspjehe na međunarodnoj razini. Dinamo je osvojio 23 naslova prvaka Hrvatske, a posebno se ističe niz od 11 uzastopnih naslova. Klub se također ponosi osvojenim brojnim kupovima i superkupovima te je najuspješniji hrvatski klub od osamostaljenja Hrvatske 1991. godine. Na europskoj sceni, Dinamo je ostvario brojne povijesne pobjede protiv velikih klubova kao što su Real Madrid, Bayern München, Arsenal i Tottenham Hotspur. Najveći europski uspjeh došao je 1967. godine kada su osvojili Inter-Cities Fairs Cup, preteču današnje UEFA Europske lige. Jedan od najsvjetlijih trenutaka kluba dogodio se u sezoni 2020./2021. kada je Dinamo u osmini finala UEFA Europa lige pobijedio Tottenham Hotspur rezultatom 3:0, nakon poraza u prvoj utakmici od 2:0. Taj povratak, predvođen Mislavom Oršićem i njegovim hat-trickom, upisao je Dinamo u povijest kao jedan od najuzbudljivijih trenutaka kluba.

Osim sportskih uspjeha, Dinamo je poznat po svojoj impresivnoj nogometnoj akademiji. Mnogi igrači koji su prošli kroz njihove redove sudjelovali su na Svjetskim prvenstvima,

⁴⁰ <https://gnkdinamo.hr/hr/klub/povijest>

uključujući 14 igrača na Svjetskom prvenstvu 2018. godine u Rusiji, gdje je Hrvatska osvojila srebro. Od toga, deset igrača bilo je iz Dinamove omladinske škole.⁴¹

Dinamo je više od nogometnog kluba svojoj vjernoj navijačkoj bazi, poznatoj kao Bad Blue Boys (kratica: BBB). Kao datum osnivanja navodi se 17. ožujak 1986. godine, iako se naziv u užem krugu pojavljuje već oko godinu i pol ranije. Naziv je skupina dobila prema filmu „Bad boys“ redatelja Ricka Rosenthala snimljenom 1983. godine. Mladi navijači Dinama od tada se pojavljuju samo pod tim imenom te nikada nisu bili podijeljeni na pojedine frakcije, a što je slučaj s pojedinim europskim navijačkim skupinama. Skupina se uglavnom organizirala po zagrebačkim četvrtima (Utrine, Dubrava, Kozjak, Špansko, Travno, Ravnice i drugi) ili po ostalim gradovima (Petrinja, Kutina, Otočac, Vinkovci i drugi). U prvim godinama postojanja, gotovo na svim gostovanjima u tadašnjoj jugoslavenskoj ligi, BBB prate Dinamo te su oduvijek naginjali „engleskom“ tipu bodrenja - gromoglasnom i gotovo neprekidnom navijanju.⁴²

Građanska inicijativa „Zajedno za Dinamo“ (dalje: ZZZ) osnovana je 2010. godine s ciljem demokratizacije GNK Dinamo, promicanja transparentnosti te osiguravanja prava članova kluba. Inicijativa je naglašavala važnost informiranosti članova o radu kluba i njihovog aktivnog sudjelovanja u donošenju odluka. Unatoč brojnim prijavama i zahtjevima upućenim klubu, lokalnim i državnim institucijama, reakcije su često bile izostale ili neadekvatne. ZZZ je isticao nepravilnosti u radu kluba, poput sudjelovanja osoba koje nisu članovi u Skupštini te kršenja zakona koji reguliraju rad udruga. Ipak, mnoge institucije, uključujući Gradski ured i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, nisu prepoznale svoju nadležnost ili su odbacile pritužbe kao „interna pitanja“ kluba. Nakon dugotrajne borbe, ZZZ je ostvario određene uspjehe. Visoki upravni sud u Zagrebu 2013. godine presudio je u njihovu korist, obvezujući Ministarstvo da odgovori na prijave građana. 2014. godine, Sportska inspekcija Ministarstva donijela je odluku kojom je GNK Dinamo morao omogućiti članovima uvid u klupske dokumente.

Udruga „Dinamo to smo mi“ (dalje: DTSM), osnovana je 2018. godine, okuplja navijače GNK Dinama, uključujući članove Bad Blue Boysa i inicijative Zajedno za Dinamo. Glavni cilj udruge je pravna borba za transparentno i zakonito poslovanje kluba. DTSM je pokrenuo brojne pravne postupke, uključujući kaznene prijave protiv klupskih dužnosnika zbog neovlaštenog trošenja sredstava i kršenja zakona. Također su se zalagali za održavanje

⁴¹ <https://gnkdinamo.hr/hr/klub/povijest>

⁴² Kramer F.: *Sveto ime Dinamo*. Zagreb: Topical, 2006., str. 171.-175.

demokratskih izbora unutar kluba te poštivanje zakona i statuta. Iako su ostvarili neke pravne pobjede, poput smjene predsjednika Uprave Dinama zbog kršenja Zakona o sportu, udruga je izrazila nezadovoljstvo zbog povratka pojedinaca optuženih za financijske malverzacije u klubu. DTSM je smatrao da takvi potezi ukazuju na kontinuirane probleme unutar kluba te na nedostatak odgovornosti nadležnih institucija.⁴³

4.2. Članska struktura GNK Dinamo

Vlasnička struktura GNK Dinamo prošla je kroz značajne promjene tijekom turbulentnih devedesetih godina 20. stoljeća, a posebno nakon proglašenja neovisnosti Republike Hrvatske. U tom razdoblju, klub je bio podložan raznim interesima, što je dovelo do unutarnjih sukoba i nestabilnosti. Godine 1993., Dinamo je privatiziran, a ključni sudionici u tom procesu postali su Miroslav Ćiro Blažević i Zdravko Mamić. Iako je privatizacija trebala biti korak naprijed, ubrzo se pokazala kao neuspješna zbog velikih financijskih troškova vezanih za pojačanja i neodrživih ulaganja. Zbog tih loših financijskih odluka, klub je ubrzo upao u ozbiljne probleme. Tijekom 1998. godine, paralelno s osnivanjem sportskog dioničkog društva Dinamo, osnovana je i građanska udruga pod istim imenom. Ovaj potez izazvao je nesuglasice jer su mnogi smatrali da je klub promijenio svoj identitet te su zahtijevali da započne natjecanje od najnižeg ranga. Međutim, u 2004. godini, nakon što je dioničko društvo Dinamo otišlo u stečaj zbog velikih dugova, klupska administracija uspjela je pravnim manevrima prenijeti sve klupske trofeje i status u prvoj ligi na novoformljenu građansku udrugu. Time su vjerovnici onemogućeni u naplati dugova, a klub je otpisao dugove od oko 250 milijuna kuna. Nakon ove transformacije, GNK Dinamo je nastavio djelovati u znatno opuštenijem zakonskom okruženju, oslobođen nadzora financijskih tijela. Iako je Vrhovni sud u Zagrebu 2009. godine potvrdio da građanska udruga nije pravni nasljednik dioničkog društva, klub nije pretrpio značajne pravne posljedice.⁴⁴

GNK Dinamo je danas sportski klub - udruga te kao takav funkcionira na način određen prema prethodno spomenutom Zakonu o udrugama. Novo poglavlje u funkcioniranju GNK Dinama svakako predstavlja i novi Statut koji je usvojen na izvanrednoj sjednici Skupštine, na

⁴³ Šantek, G.: „Postoje zakoni jači od propisanih“: prilog istraživanju borbe navijača „Dinama“ za svoj klub i njezina društvena značenja. Zagreb: Studia ethnologica Croatica, 32 (1), 2020., str. 60-62.

⁴⁴ <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/prelazak-iz-tvrtke-u-udrugu-omogucio-je-visegodisnje-krade/>

prijedlog Izvršnog odbora, 21. prosinca 2023. godine,⁴⁵ a koji će u daljnjem tekstu biti detaljnije analiziran.

4.3. Pravni oblik i organi kluba

Kao što je navedeno GNK Dinamo je ustrojen kao sportski klub – udruga. Statut GNK „Dinamo“ donesen je na temelju odredbi Zakona o udrugama i Zakona o sportu. Statutom se uređuju naziv i sjedište udruge; područje i ciljevi djelovanja; zastupanje; djelatnost; gospodarska djelatnost; način osiguranja javnosti djelovanja udruge; uvjeti i način učlanjivanja; prestanak članstva; prava, obveze i odgovornosti članova; tijela udruge; njihov sastav i naziv sazivanja sjednica, izbor, opoziv, ovlasti, odgovornost, način odlučivanja i trajanje mandata; način rješavanja sporova i sukoba interesa unutar udruge; način sazivanja Skupštine u slučaju isteka mandata; izbor i opoziv likvidatora; prestanak postojanja udruge; imovina, način stjecanja i raspolaganja imovinom; postupak s imovinom u slučaju prestanka postojanja udruge te ostala pitanja od značaja za udrugu.⁴⁶

Prema novom Statutu GNK „Dinamo“, usvojenom radi modernizacije upravljanja klubom i poboljšanja transparentnosti, klub je definirao ključne organe upravljanja odnosno klupska tijela. Glavni klupski organi Dinama uključuju Skupštinu, Izvršni odbor, Predsjednika i Dopredsjednika Kluba, Nadzorni odbor i Upravu Kluba. U klupska tijela mogu biti izabrani samo punoljetni i poslovno sposobni članovi kluba. Statutom su propisani i razlozi koji sprječavaju određene osobe da budu članovi klupskih tijela te slučajevi u kojima mandat članovima klupskih tijela prestaje i prije isteka roka.⁴⁷

4.3.1. Skupština

Skupština je najviše tijelo upravljanja klubom. Skupštinu čini 60 predstavnika članova kluba i to tako da 25 članova biraju svi članovi kluba na izborima te lista s najviše glasova ulazi u cijelosti u Skupštinu i 35 članova koje bira Izvršni odbor iz redova prijavljenih kandidata tajnim glasovanjem.⁴⁸ Članovi skupštine biraju se na mandat od četiri godine te isti članovi

⁴⁵<https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/dinamo/dinamo-ima-novi-statut-barisic-co-nisu-preveslali-navijace-donesena-i-vazna-odluka-o-zdravku-mamicu-15407734>

⁴⁶ Čl.1. Statuta GNK „Dinamo“ od 21.12.2023. godine (dalje: Statut GNK „Dinamo“).

⁴⁷ *Ibid*, čl. 24.- 26.

⁴⁸ *Ibid*, čl. 27.

moгу biti ponovno izabrani.⁴⁹ Izbori za Skupštinu, prema novom Statutu, definirane su dvije izborne jedinice, koje osiguravaju bolju zastupljenost članova kluba u procesu donošenja odluka. Te izborne jedinice omogućuju članovima kluba da sudjeluju u izborima za ključne organe kluba, čime se povećava transparentnost i demokratičnost unutar kluba. Na izborima u prvoj izbornoj jedinici sudjeluju punoljetni i poslovno sposobni članovi koji imaju važeće članstvo u trenutku izbora i u prethodnoj kalendarskoj godini te glasaju za izborne liste koje, uz nositelja liste, sadrže i popis kandidata za svih 25 mjesta u Skupštini i najmanje pet zamjenskih kandidata za članove Skupštine. Kao što je navedeno, lista koja dobije najveći broj glasova popunjava sva mjesta za prvu izbornu jedinicu. U drugoj izbornoj jedinici 35 članova Skupštine uz pet zamjenskih kandidata bira Izvršni odbor. Punoljetni i poslovno sposobni članovi s važećim članstvom u trenutku izbora i u prethodnoj kalendarskoj godini mogu poslati kandidature svojih lista Izbornom povjerenstvu. Kao i u slučaju prve izborne jedinice, Izvršni odbor bira cjelovitu listu. Detalje izbornih postupaka i referenduma uređuje Pravilnik o izborima.⁵⁰

Skupština GNK Dinamo ima ključne ovlasti u donošenju i utvrđivanju politike kluba. Njezine glavne odgovornosti uključuju: utvrđivanje politike i smjernica rada na temelju prijedloga Izvršnog odbora, usvajanje Statuta i mogućnost predlaganja i usvajanja njegovih izmjena i dopuna, usvajanje plana rada i financijskog plana za prethodnu kalendarsku godinu, donošenje ključnih pravilnika, poput Pravilnika o radu Skupštine, Pravilnika o dodjeli nagrade „Ponos Dinamo“ i Pravilnika o izborima, te drugih akata važnih za rad kluba. Također, Skupština odlučuje o promjeni ciljeva i djelatnosti, udruživanju u saveze ili zajednice, izboru i razrješenju predsjednika te verifikaciji i razrješenju Izvršnog i Nadzornog odbora. Osim toga, ima ovlast imenovati i opozvati likvidatora kluba, donijeti odluku o prestanku rada i raspodjeli preostale imovine, te tumačiti Statut i opće akte koje donosi. Važno je istaknuti da Skupština može odlučivati i o svim pitanjima koja nisu izričito dodijeljena drugim tijelima kluba, čime se osigurava široka nadležnost ovog tijela.⁵¹

Statutom i drugim aktima, koje je Skupština ovlaštena donijeti, detaljnije je uređen rad Skupštine, njezino sazivanje te način odlučivanja o pojedinim pitanjima važnim za funkcioniranje Kluba.⁵²

⁴⁹ *Ibid*, čl. 30.

⁵⁰ *Ibid*, čl. 28.

⁵¹ *Ibid*, čl. 36.

⁵² *Ibid*, čl. 29., 31.-35.

Dana 2. ožujka 2024. godine održani su povijesni izbori za Skupštinu koji predstavljaju ključan trenutak za klub i njegove članove. Po prvi put, članovi Dinama aktivno su birali svoje predstavnike u Skupštinu, a što ujedno označava novu eru demokratskog upravljanja Klubom. Ovi izbori omogućili su članovima da sudjeluju u formiranju klupske politike, što je korak prema većoj transparentnosti i odgovornosti u upravljanju klubom. Također, ovim izborima članovima je pružena prilika da izaberu osobe koje će oblikovati budućnost Dinama u duhu sportskih i društvenih vrijednosti kluba.⁵³

4.3.2. Izvršni odbor

Izvršni odbor upravlja operativnim poslovima kluba. Njegovi članovi su odgovorni za vođenje kluba, donošenje strateških odluka i provođenje politike usvojene od strane Skupštine, a kojoj odgovara za svoj rad. Izvršni odbor odlučuje o financijama, sportskim odlukama i drugim operativnim aspektima, odnosno o pitanjima navedenim u Statutu, a također može odlučivati i o drugim pitanjima koje mu odredi Skupština. Također, važno je naglasiti kako on nadzire i rad Uprave te joj daje suglasnost za pravne poslove iznad ukupnog iznosa od tri milijuna eura.⁵⁴ Izvršni odbor sastoji se od 13 članova iz redova članova Skupštine, od kojih deset imenuje Predsjednik po svom odabiru, a dva člana imenuje nositelj druge liste koja sačinjava Skupštinu. Mandat članova i predsjednika je četiri godine. Izvršni odbor je dužan zalagati se za načela zakonitosti, transparentnosti i javnosti poslovanja, sprječavanje sukoba interesa, učinkovit unutarnji nadzor, jačanje osobne odgovornosti i društveno odgovorno poslovanje.⁵⁵ Način i uvjete rada uređuje Poslovníkom.⁵⁶

4.3.3. Predsjednik kluba

Predsjednik je najviši pojedinačni organ kluba i ima ulogu reprezentativnog vođe GNK Dinamo. Predsjednik je obično osoba s ključnim utjecajem na strateške odluke, te se bira na mandat od četiri godine, a za svoj rad je odgovoran Skupštini kluba. Po svojoj funkciji, on je

⁵³ <https://gnkdinamo.hr/izbori>

⁵⁴ Čl.38. Statuta GNK „Dinamo“.

⁵⁵ *Ibid*, čl. 37.

⁵⁶ *Ibid*, čl. 40.

član i predsjednik Izvršnog odbora, a čijim radom koordinira. On predstavlja klub u odnosima s medijima, partnerima i drugim nogometnim institucijama u zemlji i inozemstvu. Iz redova Izvršnog odbora imenuje Dopredsjednika, koji rukovodi sjednicama Skupštine i koji ga zamjenjuje u svim ovlastima u slučaju njegove spriječenosti.⁵⁷

Dana 10. ožujka 2024. godine održani su izbori za novog predsjednika GNK Dinamo koji su, s već spomenutim izborima 2. ožujka 2024. za Skupštinu Kluba, označili prekretnicu u funkcioniranju i daljnjem radu. Na tim je izborima pobjedu odnio legendarni Velimir Zajec koji je ušao u Skupštinu s liste Dinamovog proljeća. Dobio je ukupno 31 glas od 52 prisutnih skupštinaru, dok je Mirko Barišić dobio 19 glasova čime je prekinuta njegova dugogodišnja dominacija, a koja traje od 2000. godine. Važno je napomenuti kako je ovo prvenstveno pobjeda članova GNK Dinamo s obzirom na to da je preko 7000 članova, odnosno 90 % glasalo za listu Dinamovo proljeće na izborima za Skupštinu te je tako podržalo izbor Velimira Zajeca za novog predsjednika.⁵⁸

4.3.4. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor sastoji se od tri člana, koji između sebe biraju predsjednika. Njihov mandat traje četiri godine.⁵⁹ Zanimljivo je primijetiti kako su na web stranicama GNK Dinamo navedena samo dva člana Nadzornog odbora.⁶⁰ Nadzorni odbor je zadužen za kontrolu rada Upravnog odbora i ukupnog poslovanja Kluba, kako bi se osigurala transparentnost i usklađenost s financijskim i pravnim propisima. Nadzorni odbor redovno pregledava financijska izvješća i može predlagati izmjene ili savjete kako bi se poboljšalo funkcioniranje te obavještava klupska tijela o neusuglašenosti rada ili akata sa Statutom i drugim aktima o čemu, ako ne isprave, obavještava Skupštinu koja donosi obvezujuću odluku o usklađivanju rada i akata. Također, ono rješava sukobe interesa i sporove unutar kluba. Članovi Nadzornog odbora ne mogu biti članovi drugih klupskih tijela te ono podnosi Skupštini redovito godišnje izvješće, a na zahtjev Skupštine dužno je podnijeti i izvanredno izvješće. Načini i uvjeti rada

⁵⁷ *Ibid*, čl. 42.

⁵⁸ <https://www.index.hr/sport/clanak/velimir-zajec-je-novi-predsjednik-dinama/2545880.aspx>

⁵⁹ Čl.45. Statuta GNK „Dinamo“.

⁶⁰ <https://gnkdinamo.hr/hr/klub/clanovi-odbora>

Nadzornog odbora uređeni su Poslovníkom, a izbor članova Nadzornog odbora uređeno je Statutom.⁶¹

4.3.5. Uprava kluba

Uprava GNK Dinamo ključna je za upravljanje klubom, njegovom imovinom, donošenje strateških odluka i provođenje poslovne politike koja osigurava dugoročni sportski i financijski uspjeh. Čine ju predsjednik Uprave kluba i dva do četiri člana koje bira Izvršni odbor. Mandat članova Uprave je četiri godine. Članovi Uprave ovlaštteni su zastupati klub u pravnom prometu bez ograničenja. Oni zastupaju klub u pravnom prometu tako da najmanje dva članova uprave potpisuju i zastupaju prema trećim osobama o svakom pitanju iz djelokruga Uprave, a prema Poslovníku o radu Uprave. Ipak, Uprava samostalno može sklapati pravne poslove do ukupnog iznosa tri milijuna eura, a za veće ukupne iznose mora ishoditi prethodnu suglasnost Izvršnog odbora. Također, Uprava podnosi financijska godišnja i druga izvješća Skupštini te osigurava redovito obavješćavanje članova o radu i rezultatima. Za svoj rad i rad stručnih službi članovi Uprave su odgovorni Izvršnom odboru te oni ne mogu biti članovi drugih klupskih tijela. Načine i uvjete svog rada prava uređuje Poslovníkom, ali uz suglasnost Izvršnog odbora.⁶²

4.4. Članstvo

Članom GNK Dinamo može postati svaka fizička osoba koja ispunjavanjem pristupnice prihvaća načela, Statut i druge Akte Kluba. Članom može postati i osoba mlađa od 18 godina, kao i osobe lišene poslovne sposobnosti. Za osobu mlađu od 14 godina pisanu izjavu daje zakonski zastupnik ili skrbnik, a za maloljetnu osobu s navršenih 14 godina zakonski zastupnik ili skrbnik daje pisanu suglasnost. Članom se postaje upisom u jedinstveni popis članova koji vodi stručna služba po odluci Uprave. Maloljetnici i osobe lišene poslovne sposobnosti ne mogu

⁶¹ Čl. 44., 46. – 48. Statuta GNK „Dinamo“.

⁶² *Ibid*, čl. 49. – 53.

biti članovi klupskih tijela. Visinu članarine određuje Izvršni odbor,⁶³ a cijena članarine za navijače od 18 do 65 godina iz Hrvatske iznosi 20,00 eura, a za navijače od 18 do 65 godina iz inozemstva 25,00 eura.⁶⁴ Članstvo prestaje dragovoljnim istupom, neplaćanjem članarine, isključenjem u stegovnom postupku, smrću i postojanjem zapreka propisanih pravnim propisima.⁶⁵

Prema Statutu GNK Dinamo, članovi kluba imaju niz prava koja im omogućuju aktivno sudjelovanje u radu kluba i donošenju važnih odluka. Neka od ključnih prava uključuju pravo glasa, pa tako svi punoljetni članovi kluba koji redovito plaćaju članarinu imaju pravo glasati na izborima za ključna tijela kluba, kao što je Skupština, te birati predstavnike koji će ih zastupati te glasati na referendumima. Članovi imaju pravo kandidature za različite pozicije unutar kluba, uključujući mjesta u Skupštini ili drugim tijelima. Na dalje, članovi imaju pravo biti informirani o radu i financijskom poslovanju. Uprava je dužna osigurati transparentnost poslovanja i redovito izvještavati članove o ključnim odlukama i financijskim izvješćima. Članovi mogu sudjelovati u aktivnostima kluba, predlagati inicijative i promjene te prisustvovati klupskim događanjima. Članovi također imaju pravo prednosti u kupnji ulaznica na način koji odredi Uprava, pa tako članovi imaju pravo prvokupa za derbije HNL-a i europske utakmice koje se odigravaju na stadionu Maksimir i otvorene su za gledatelje. S druge strane, članovi imaju određene dužnosti i odgovornosti, a to su: plaćanje članarine, poštivanje Statuta i drugih Akata, podupiranje Kluba i aktivno sudjelovanje u ostvarenju ciljeva Kluba te suzdržavanje od ponašanja i radnji koje štete Klubu i njegovu ugledu.⁶⁶

Uz niz prethodno nabrojanih prava, članovi GNK Dinamo ostvaruju i niz pogodnosti kao što su ekskluzivni pristup digitalnom sadržaju, 15 % popusta na kupovinu na svim prodajnim mjestima Dinama uz predočenje članske iskaznice, popust pri kupovini godišnjih ulaznica ili besplatan ulaz na četiri utakmice HNL-a i Hrvatskog kupa tijekom trajanja članstva te brojne druge partnerske pogodnosti.

Broj članova GNK Dinamo varira, ali prema posljednjim podacima klub broji preko 49.000 članova. Samo od svibnja do listopada 2024. godine broj članova povećao se za gotovo 19.000, što svjedoči o sve većoj popularnosti kluba. Ovom brojkom srušen je rekord iz šampionske 1982. godine, kada je Dinamo brojao 42.000 članova. Povećani broj članova

⁶³ *Ibid*, čl. 15. i 16.

⁶⁴ <https://gnkdinamo.hr/hr/clanstvo>

⁶⁵ Čl. 21. Statuta GNK „Dinamo“.

⁶⁶ *Ibid*, čl. 18. i 19.

omogućuje veću uključenost u klupske aktivnosti, uključujući glasanje i sudjelovanje u izborima za klupske organe. Time se dodatno osnažuje demokratski način upravljanja klubom i omogućuje bolji nadzor nad radom Uprave i drugih tijela kluba.

5. HNK HAJDUK

5.1. Opće informacije

Hrvatski nogometni klub Hajduk osnovan je u slavnoj praškoj pivnici „Kod Fleka“ gdje su splitski studenti; Fabjan Kaliterna, Lucijan Stela, Ivan Sakić, Vjekoslav Ivanišević i Stjepan Lovrić došli na ideju osnivanja nogometnog kluba. Svoju ideju o osnivanju nogometnog kluba u Splitu dalje su razrađivali u jednom uglu kavane „Troccoli“. Pravila igre su razradili, a na kraju ostade dati samo ime klubu. Bilo je mnogo prijedloga od „Mosor“, „Marjan“, „Borac“, „Uskok“, a odlučiti nije bilo lako. Studenti su odlučili potražiti savjet od starog gimnazijskog profesora Josipa Barača. Poput vjetra su mu upali u biblioteku te je profesor na takav upad rekao da su upali poput hajduka. Stoga im je dao i ime: Hajduk, jer hajduci simboliziraju sve najljepše u narodu; junaštvo, prijateljstvo, ljubav za slobodom i prkos moćnom. Službena dozvola vlasti tadašnje Austro-Ugarske monarhije izdana je 13. veljače 1911. godine, a to je ujedno i datum koji se i danas slavi kao Hajdukov rođendan. Tijekom svoje povijesti, Hajduk nikada nije mijenjao ime, iako je djelovao kroz šest različitih država i političkih sustava. Od početka, klub je nosio snažan hrvatski identitet, što se očitovalo u pridjevu „hrvatski“ u imenu i crveno-bijelom motivu iz hrvatskog grba na klupskom amblemu. Nakon Drugog svjetskog rata, zvijezda petokraka privremeno je zamijenila tradicionalni grb, no s osamostaljenjem Hrvatske 1990. godine, vraćen je originalni grb iz 1911. godine. Iste godine vraćen je i pridjev „hrvatski“, koji je uklonjen 1941. godine. Već na prvoj javnoj utakmici prva momčad je istrčala u dresovima koji će i danas ostati tradicionalan, u bijelim košuljama i plavim hlačama, dok je druga momčad, po ugledu na češku „Slaviju“, obukla crveno-bijele košulje.⁶⁷

Tijekom povijesti, Hajduk je iznjedrio mnoge vrhunske igrače, među kojima su Frane Matošić, Bernard Vukas, Vladimir Beara, i Slaven Bilić. Najtrofejniji hrvatski trener, Tomislav Ivić, također je potekao iz Hajduka. 1924. godine, cijela momčad, osim vratara, nastupila je za reprezentaciju Jugoslavije. Do 2008. godine Hajduk je osvojio 17 naslova prvaka i 13 kupova, a posebno se ističe sezona 1950. kada je prvenstvo osvojio bez poraza, što nije uspjelo nijednom drugom klubu u povijesti Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Republike Hrvatske. U europskim natjecanjima, Hajduk je najviše uspjeha imao sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća, dosegnuvši četvrtfinala Kupa prvaka, te polufinala Kupa

⁶⁷ Smoje M.: *Hajdučka legenda*. Split: Izdanja veterana Domovinskog rata i antifašista, 2021., str. 14-23.

pobjednika kupova i Kupa UEFA. U sezoni 1994./1995. igrao je u Ligi prvaka, gdje je dogurao do četvrtfinala.⁶⁸

Godine 1950., kada je Hajdukova utrka prema naslovu prva kulminirala, uzbuđena skupina zagrebačkih studenata, od kojih su mnogi potjecali iz Dalmacije, osnovala je svoju navijačku skupinu. Svjesno oponašajući trendove sa Svjetskog prvenstva u Brazilu, Hajdukova navijačka skupina, uzela je portugalski naziv Torcida te je na ove prostore uvela sasvim novi način navijanja.⁶⁹ Torcida je ujedno i najstarija je organizirana navijačka skupina u ovom dijelu Europe te je neizostavan dio priče o Hajduku i njegovoj povijesti te je brzo postala simbol strastvenog navijanja i bezuvjetne ljubavi prema klubu. Ona ne samo da pruža podršku s tribina, već i utjelovljuje vezu između kluba, Grada Splita i cijele Dalmacije. Kroz desetljeća, Torcida je bila ključni faktor u stvaranju jedinstvene atmosfere na utakmicama, a svojim angažmanom unijela je novu dimenziju u hrvatsko i europsko navijanje. Svojim djelovanjem je postala sinonim za vjernost, strast i nepokolebljivu podršku Hajduku, ističući se svojim koreografijama, pirotehničkim spektaklima i humanitarnim radom.⁷⁰

5.2. Članska struktura i upravljanje HNK Hajduk

HNK Hajduk danas djeluje kao sportsko dioničko društvo. Klub se 2008. godine preoblikovao iz sportske udruge u sportsko dioničko društvo kako bi se izbjegao stečaj. HNK Hajduk je prvi klub u Hrvatskoj koji je iskoristio tu mogućnost propisanu Zakonom o športu iz 2006. godine. Klub je bio opterećen dugovima, osobito prema državi zbog poreza, a račun mu je bio blokiran gotovo deset godina. Preoblikovanjem su vjerovnici postali dioničari, a kroz nekoliko faza klub je prikupio oko 80 milijuna kuna novog kapitala, podmirivši 30 milijuna kuna duga. Međutim, unatoč financijskoj stabilizaciji, problem lošeg upravljanja klubom ostaje prisutan do danas, što pokazuje da financijsko restrukturiranje nije nužno riješilo sve ključne izazove.⁷¹ Najveći vlasnički udio u klubu ima Grad Split, koji je vlasnik 65.9 % dionica, a drugi najveći udio ima Udruga Naš Hajduk, koja u vlasništvu drži 30.6 % dionica.⁷²

⁶⁸ <https://sportnet.hr/nogomet/klubovi/hajduk/?p=povijest>

⁶⁹ Mills R.: *Nogomet i politika u Jugoslaviji, Sport, nacionalizam i država*. Zagreb: Profil Knjiga d.o.o., 2018., str. 116.

⁷⁰ <https://hajduk.hr/vijest/povijest-torcide-28-10-1950-rodjena-je-najstarija-navijacka-skupina-u-europi-/13237>

⁷¹ <https://nashajduk.hr/kako-je-osmišljen-projekt-naseg-hajduka/>

⁷² <https://www.nacional.hr/pozvani-svi-dionicari-hajduk-6-lipnja-mijenja-sluzbeni-naziv-kluba-poznato-i-kako-ce-se-zvati/>

Udruga „Naš Hajduk“ osnovana je 2011. godine od strane Udruge navijača Torcida s ciljem demokratizacije upravljanja HNK Hajdukom Split. Njezina uloga temelji se na implementaciji socios modela upravljanja klubom, gdje članovi imaju pravo sudjelovati u ključnim odlukama kluba putem demokratskih izbora. Jedan od glavnih ciljeva udruge je omogućiti članovima kluba da biraju članove Nadzornog odbora, pri čemu udruga predlaže sedam od devet članova, a konačnu odluku o njihovom izboru donosi Grad Split, većinski vlasnik kluba. Nadzorni odbor kasnije imenuje predsjednika kluba, koji bira svoje suradnike, čime navijači dobivaju značajan utjecaj na upravljanje klubom. Osim sudjelovanja u izborima, udruga organizira različite akcije i kampanje, od kojih je jedna od najvažnijih usmjerena na otkup dionica kluba s ciljem stjecanja većinskog vlasništva. Udruga također prikuplja informacije o nepravilnostima u klubu i šire u sportu, sudjeluje u izradi zakonskih okvira za pošteniji nogomet u Hrvatskoj te surađuje s drugim organizacijama i institucijama. Naš Hajduk organizira tribine, radionice i edukacije za svoje članove, posebno u vezi s otkupom dionica i izborima za Nadzorni odbor. Također, udruga potiče članstvo i širi se kroz Društva prijatelja Hajduka, koja okupljaju zaljubljenike u klub diljem Hrvatske i svijeta. Financijski, udruga je uspješno organizirala crowdfund kampanju, prikupivši značajna sredstva za otkup dionica kluba, a transparentnost poslovanja osigurava kroz redovito financijsko izvještavanje.⁷³ Udruga „Naš Hajduk“ danas broji preko 122.000 članova te je jedna od najvećih fan baza u regiji, ali i u Europi.⁷⁴

HNK Hajduk najpoznatiji je i prvi primjer socios modela upravljanja klubom u Republici Hrvatskoj. Članski ili socios model upravljanja nogometnim klubom suprotstavlja se privatnom modelu vlasništva, pri čemu su članovi kluba većinski vlasnici. Ovaj model počiva na demokratskom načelu „jedan član – jedan glas“, što znači da svaki punoljetni član kluba ima pravo glasa pod uvjetom da redovito plaća godišnju članarinu. Najveća prednost socios modela je u tome što stvara snažnu povezanost između kluba i njegovih navijača, odnosno cijele zajednice. Članovi se osjećaju kao dio kluba te imaju mogućnost izravno ili neizravno utjecati na važne odluke i politiku kluba. U slučaju lošeg upravljanja, članovi mogu vršiti pritisak na vodstvo, a prema Statutu u nekim situacijama mogu zatražiti i glasanje o nepovjerenju predsjedniku ili drugom tijelu, ako prikupe potreban broj glasova. Dodatna prednost ovog modela je što sva eventualna dobit ostaje unutar kluba i koristi se za njegov daljnji razvoj i napredak. Cjelokupno poslovanje kluba mora biti potpuno transparentno, uz obavezu da klub

⁷³ Burazer, D.: *Socios model upravljanja nogometnim klubovima: Primjer Hrvatske*. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet, 2020., str. 33-37.

⁷⁴ <https://nashajduk.hr/>

svake godine na skupštini prezentira financijsko izvješće za proteklu godinu, dok svaki član ima pravo uvida u poslovanje u bilo kojem trenutku. Zbog ovih karakteristika, ovaj model sve se češće koristi kao način vraćanja klubova u ruke navijača i sprječavanja njihove privatizacije.

5.3. Temeljni kapital i dionice

Dionica ima trojako značenje. Ona je dio temeljnog kapitala društva odnosno predstavlja udio u vlasništvu dioničkog društva, skup je članskih prava i obveza koje pripadaju imatelju dionice poput glasanja na skupštini društva i prava na isplatu dividende te vrijednosni papir koji se može kupovati i prodavati na tržištu kapitala.⁷⁵

Temeljni kapital HNK Hajduk iznosi 35.404.512,00 eura i podijeljen je na 536.432 dionice, s nominalnim iznosom svake dionice od 66,00 eura. Dionice su izdane u serijama, što znači da su iste vrste, ali izdane u različitim tranšama (serijama) i u različitim vremenskim razdobljima, uz iste uvjete. U slučaju HNK Hajduk, postoje tri serije dionica. Dionice serije A upisuju i uplaćuju članovi udruge HNK Hajduk Split, koji okuplja navijače i simpatizere kluba. Ova serija omogućuje navijačima izravno vlasništvo nad dijelom kluba. Seriju B upisuje i uplaćuje Grad Split, koji ima značajan vlasnički udio u klubu kao lokalna samouprava. Serija C namijenjena je ostalim adresatima, uključujući fizičke i pravne osobe koje žele ulagati u Hajduk. Svaka serija može imati različit datum izdavanja, ali dionice iz svih serija imaju iste nominalne vrijednosti i pripadajuća prava, kao što su pravo glasa na Glavnoj skupštini i pravo na dividendu, ako ih klub isplaćuje. Ovakav način izdavanja dionica omogućava Hajduku da prikuplja kapital postepeno, prema potrebama, a ne odjednom. HNK Hajduk izdaje redovne dionice na ime, što znači da su one nematerijalizirani vrijednosni papiri, pohranjeni u elektroničkom obliku u sustavu Središnjeg klirinškog depozitarnog društva (dalje: SKDD). Samo osobe evidentirane u Depozitoriju SKDD-a priznaju se kao dioničari u odnosu prema klubu, i one imaju sva prava koja pripadaju vlasnicima dionica. Prijenos dionica je slobodan i podliježe ograničenjima propisanim zakonom. To znači da se dionice mogu slobodno prodavati i prenositi među vlasnicima, osim ako zakon ili specifične odredbe Statuta kluba ne ograničavaju taj prijenos. Odluke koje se tiču povećanja temeljnog kapitala kroz nove uloge ili smanjenja temeljnog kapitala, donose se glasovima koji predstavljaju najmanje 80 % temeljnog

⁷⁵ Petrović, S., Ceronja, P., op. cit. (bilj. 8), str. 86.

kapitala zastupljenog na Glavnoj skupštini. Ove odluke imaju strateški značaj za dugoročni razvoj i stabilnost kluba te zahtijevaju širok konsenzus među dioničarima.⁷⁶

5.4. Pravni oblik i organi kluba

Kao što je navedeno HNK Hajduk je ustrojen kao sportsko dioničko društvo. Statut HNK Hajduk je donesen na temelju odredbi Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o sportu. Statutom su uređena temeljna pravila u pogledu pravnog statusa i ustrojstva, kao i odnosi između dioničara, te odnosi između dioničara i kluba. Osobito su uređena pitanja koja se odnose na tvrtku i sjedište, predmet poslovanja, temeljni kapital, nominalni iznos dionica i broj dionica, vrstu dionica i njihov rod, organe, godišnji obračun i upotrebu dobiti, način i oblik priopćenja te trajanje i prestanak.⁷⁷ HNK Hajduk je odabrao dualistički model uređenja te su tako njegovi organi Glavna skupština, Nadzorni odbor i Uprava Društva te među njima nema hijerarhijskog odnosa i svaki organ ima određenu ulogu u klubu. HNK Hajduk ima i Savjetodavno tijelo „Hajdučka zajednica“ koje trenutno ima 15 članova. Savjetodavno tijelo osniva Glavna skupština radi davanja mišljenja i savjeta koji doprinose interesima HNK Hajduk te razmijeni iskustva i stručnih znanja, a naročito radi unaprjeđivanja kvalitete izbornog procesa za članove Nadzornog odbora. Ovo tijelo je na raspolaganju svim organima te ima isključivo savjetodavnu funkciju i njegova mišljenja nisu obvezujuća. Pravilnike o radu, ustrojstvu i sastavu donosi Savjetodavno tijelo, uz suglasnost Udruge „Naš Hajduk“. ⁷⁸

5.4.1. Glavna skupština

Glavna skupština je organ u kojem dioničari ostvaruju svoja prava. Radu Glavne skupštine moraju nazočiti i članovi Uprave i Nadzornog odbora koji se očituju o pitanjima i prijedlozima dioničara. Glavna skupština se saziva u slučajevima određenim Statutom i

⁷⁶ čl. 9.-13. Statuta Sportskog dioničkog društva Hajduk, pročišćeni tekst, 2024. (dalje: Statut HNK „Hajduk“).

⁷⁷ *Ibid*, čl. 1.

⁷⁸ *Ibid*, čl. 14.-15.

zakonom, ali i uvijek kada to zahtijevaju interesi HNK Hajduk. Dakako, Uprava mora sazvati Glavnu skupštinu kada to zatraže dioničari koji zajedno imaju dionice koje čine najmanje 5 % temeljnog kapitala i navedu svrhu i razlog sazivanja. Zahtjev za sazivanje se upućuje Upravi u pisanom obliku. Dioničari na Glavnoj skupštini mogu sudjelovati osobno ili ih mogu zastupati fizičke ili pravne osobe na temelju valjane punomoći. Dioničari biraju Predsjednika Glavne skupštine.

Na Glavnoj skupštini dioničari imaju pravo tražiti obavještenja, postavljati pitanja i raspravljati. Ukoliko je to svrsishodno za uredni rad, utoliko ta prava dioničara može ograničiti predsjednik Glavne skupštine. Valjane odluke se na Glavnoj skupštini mogu donijeti samo ako su nazočni dioničari koji imaju dionice na koje otpada najmanje 50 %+1 dionica. U slučaju da nema kvoruma, nova sjednica će se održati u vrijeme predviđeno pozivom za Glavnu skupštinu. U tom slučaju, Glavna skupština može valjano odlučivati bez obzira na broj dioničara koji su na njoj zastupljeni. Pravo glasa imaju samo oni dioničari koji su uplatili puni iznos dionice koje su preuzeli, odnosno ako su u cijelosti unijeli svoj ulog u društvo. Odluke se donose običnom većinom, osim kada je propisano drugačije. Odluke se donose javnim glasovanjem.⁷⁹

Posljednja Glavna skupština HNK Hajduk održana je 6. lipnja 2024. godine te su prisustvovali dioničari koji posjeduju 517.836 dionica, što čini 96,50% temeljnog kapitala. Dioničari su donijeli niz značajnih odluka. Među najvažnijima su usvajanje godišnjeg izvješća Uprave i Nadzornog odbora o poslovanju kluba za 2023. godinu te odluka o pokriću gubitka za tu godinu. Glavna skupština je također izglasala razrješnice za Upravu i Nadzorni odbor za obavljanje poslova u 2023. godini. Jedna od ključnih odluka odnosila se na izmjenu naziva društva i izmjene Statuta, što uključuje prilagodbu s novim Zakonom o sportu. Naime, službeni naziv Hajduka je bio „Hrvatski nogometni klub Hajduk Split, športsko dioničko društvo za športske djelatnosti“. Međutim, novi Zakon o sportu nalaže da se koristi isključivo riječ „sport“, a ne „šport“. Također, donesena je odluka o usklađivanju temeljnog kapitala kluba s uvođenjem eura kao službene valute u Hrvatskoj, sukladno Zakonu o trgovačkim društvima. Dodatno, imenovan je revizor kluba za 2024. godinu, a Uprava je iznijela plan rada i financijski pregled poslovanja za tekuću godinu, uz projekciju poslovanja do kraja 2024. godine.⁸⁰

⁷⁹ *Ibid*, čl. 16.-27.

⁸⁰ <https://hajduk.hr/vijest/odrzana-glavna-skupstina-hnk-hajduk-s-d-d-/16873>

5.4.2. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor HNK Hajduk sastoji se od pet ili sedam članova ovisno o odluci Glavne skupštine. U ovom trenutku Nadzorni odbor ima pet članova. Članove Nadzornog odbora bira Glavna skupština običnom većinom glasova na vrijeme od četiri godine, a iste osobe mogu biti ponovno izabrane. Izbor članova vrši se glasovanjem za svakog člana pojedinačno. Nadzorni odbor Hajduka specifičan je po tome što uključuje predstavnike navijača, budući da je udruga „Naš Hajduk“ jedna od ključnih dioničara kluba. Članovi Nadzornog odbora moraju biti izabrani među kandidatima koji su sudjelovali na demokratskim izborima koje provodi udruga „Naš Hajduk“ među svojim članovima, a koja ima ukupno najveći broj članova u posljednjih pet godina i minimalnu godišnju članarinu od 6,64 eura.⁸¹ Svoje odluke donosi na sjednicama, a može odlučivati ako je prisutna većina članova. U svrhu pripremanja i provođenja odluka Nadzorni odbor može oformiti komisije za sportska, financijska, pravna i druga pitanja, odrediti broj članova tih komisija i imenovati njihove članove. Svoj rad, način glasovanja i druga pitanja iz svoje nadležnosti uređuje Poslovníkom.⁸²

Jedna od ključnih uloga Nadzornog odbora je da podnosi izvještaje o poslovanju kluba dioničarima na Godišnjoj skupštini što uključuje i komentare na financijsko stanje kluba te prijedloge za buduće poslovne strategije. Odbor također ima pravo imenovati i razriješiti članove Uprave, ovisno o uspješnosti vođenja kluba. Također, Nadzorni odbor je ovlašten zastupati klub prema Upravi, a određene odluke Uprave ne mogu se provesti bez njegove prethodne suglasnosti. Prema Statutu kluba, Nadzorni odbor mora dati suglasnost Upravi za otuđenje ili opterećenje nepokretne imovine ili imovinskih prava (žigovi, brendovi, domene), gospodarske cjeline, poduzeća ili njegovog bitnog dijela; osnivanje, stjecanje ili raspolaganje dionicama ili udjelima u drugim trgovačkim društvima; povećanje i smanjenje temeljnog kapitala; sklapanje pravnih poslova čija ukupna vrijednost premašuje 200.000,00 eura ili koji se sklapaju na razdoblje duže od tri godine; izbor trenera prve momčadi, sportskog direktora i voditelja omladinske škole; raskid, otkaz i obnovu pravnih poslova sklopljenih s igračima te za druge bitne poslove vođenja poslova kluba.⁸³ Ove ovlasti omogućuju Nadzornom odboru da kontrolira ključne odluke koje mogu utjecati na poslovanje i financijsku održivost HNK Hajduk.

⁸¹ Čl. 28. Statuta HNK „Hajduk“.

⁸² *Ibid*, čl. 30.-31.

⁸³ *Ibid*, čl. 29.

5.4.3. Uprava društva

Prema Statutu, Uprava HNK Hajduk se sastoji od jednog do četiri člana po odluci Nadzornog odbora. Ukoliko se Uprava sastoji od dva ili više članova utoliko se jedan imenuje za predsjednika Uprave. Trenutno Uprava HNK ima tri člana, a na čelu Uprave se nalazi predsjednik Ivan Bilić.

Zadatak Uprave je voditi poslove kluba. Njeni poslovi uključuju širok raspon aktivnosti, od sportskih do financijskih i administrativnih. Ona donosi plan provođenja utvrđene poslovne politike, vodi operativno poslovanje, poslovne knjige, izvještava druge organe o poslovima te donosi druge potrebne odluke i opće akte. Poslove vode predsjednik i članovi Uprave zajedno. Odluke se donose u pravilu na sjednicama, a o njima se sastavlja zapisnik. Članovi uprave u vođenju poslova su dužni držati se ograničenja postavljenim Statutom, odlukom Nadzornog odbora i Poslovníkom. Poslovník rada Uprave donosi se uz suglasnost Nadzornog odbora, a njim je uređen način rada i podjela poslova među članovima Uprave. Za zastupanje HNK Hajduk ovlašten je predsjednik Uprave samostalno i pojedinačno, a preostali članovi skupno s predsjednikom ili drugim članom Uprave.

Uprava može osnovati i posebna povjerenstva za stručna sportska pitanja, za suradnju s udrugama navijača i simpatizera kluba, za financijska, pravna i marketinška pitanja. Ta Povjerenstva su dužna obavljati sve dužnosti povjerene Statutom i odlukama drugih organa, a osobito davati savjete i mišljenja, uspostaviti suradnju između kluba, dioničara, navijača, simpatizera i sponzora te pomagati Upravi u donošenju odluka iz svog djelokruga.⁸⁴

U kolovozu 2024. godine veliku pažnju hrvatske javnosti izazvala je izjava predsjednika Hajduka Ivana Bilića da je Nadzorni odbor kluba na čelu s predsjednikom Aljošom Pavelinom prekoračio svoje ovlasti.⁸⁵ Osnovna funkcija Nadzornog odbora trebala bi biti nadziranje rada Uprave kako bi se osiguralo transparentno, zakonito i financijski stabilno poslovanje kluba, bez direktnog miješanja u operativne odluke. Međutim, praksa je pokazala da su članovi Nadzornog odbora ponekad prelazili granice svoje nadzorne uloge, utječući na odluke koje bi trebala donositi isključivo Uprava. Ovaj problem postao je posebno izražen nakon prvog saziva

⁸⁴ *Ibid*, čl. 33.-37.

⁸⁵<https://www.index.hr/sport/clanak/predsjednik-hajduka-javno-je-potvrdio-da-je-nadzorni-odbor-izasao-iz-okvira-ovlasti/2591376.aspx>

Nadzornog odbora, kada su članovi sudjelovali u spašavanju kluba od stečaja, što je tada bilo opravdano. No, nakon što je klub stabiliziran, svako daljnje miješanje Nadzornog odbora u poslovanje kluba bilo je nepoželjno i nepotrebno. Kritika ovakvog ponašanja leži u činjenici da je ključna odgovornost Nadzornog odbora samo nadzor, a ne donošenje operativnih odluka ili utjecaj na vođenje kluba. Kada Nadzorni odbor počne miješati u svakodnevne aktivnosti kluba, dolazi do konflikta interesa i zamućenja odgovornosti. Ovakva situacija može dovesti do toga da se Uprava osjeti sputanom u obavljanju svog posla, što može negativno utjecati na učinkovitost upravljanja klubom. Pravila koja propisuju razdvajanje ovlasti postavljena su s razlogom kako bi se klub zaštitio od vanjskih utjecaja i unutarnjih konflikata, te kako bi se osiguralo da se Nadzorni odbor fokusira na kontrolu, a Uprava na upravljanje. Kršenje ovih principa stvara prostor za nesporazume i loše poslovne odluke, stoga članovi Nadzornog odbora moraju dosljedno poštovati pravila koja ih ograničavaju u upravljačkoj ulozi, kako bi očuvali profesionalni i transparentni način vođenja kluba.

6. ZAKLJUČAK

Analizirajući pravno uređenje nogometnih klubova, postaje očigledno da nogomet više nije samo razonoda ili puko bavljenje fizičkom aktivnošću, već i unosan biznis koji godišnje generira milijarde eura na globalnoj razini. Zbog toga je neophodno osigurati pravni okvir koji će omogućiti njegovo pravilno funkcioniranje.

Primjeri GNK Dinamo i HNK Hajduk ilustriraju različite pravne strukture, s posebnim naglaskom na uključivanje članova i navijača u donošenje odluka kroz tijela poput skupština i nadzornih odbora. Cilj navijača oba kluba je sličan. Članovi GNK Dinamo desetljećima su se borili za demokratsko upravljanje klubom, kako to nalaže Zakon o sportu, dok se navijači Hajduka, okupljeni oko udruge „Naš Hajduk“, bore za stjecanje što većeg broja dionica kako bi postali većinski vlasnici kluba. Grad Split aktivno podržava ove napore, a iako udruga još uvijek nije većinski vlasnik, ona već sada bira ključnu upravljačku strukturu – Nadzorni odbor. Oba kluba pokazuju kako pravni okvir može osigurati demokratsko upravljanje, ali i kako neodgovorno vođenje može dovesti do ozbiljnih financijskih problema, što se posebno vidi u povijesti Hajduka. Zaključno, jasno je da uspostava preciznog razgraničenja ovlasti unutar kluba, uz transparentno i odgovorno poslovanje, ostaje ključ za dugoročni uspjeh sportskih organizacija u Hrvatskoj. Iako pravni okvir pruža temelj, odgovorno vođenje i aktivno uključivanje zajednice, kroz modele poput socios modela, kao što je slučaj u Hajduku, ključni su za održivost i daljnji razvoj klubova.

Dakako, važno je naglasiti često zaboravljenu činjenicu – kontinuirano ulaganje u nogometnu i ostalu sportsku infrastrukturu ključno je za razvoj sporta. Razvoj mladih talenata ne događa se spontano, već zahtijeva sustavno ulaganje, posebno u najmlađe dobne kategorije, a ne samo u seniorske momčadi. Moderni nogometni tereni, trening-centri i sportske dvorane pružaju uvjete za kvalitetan razvoj mladih igrača, osiguravajući im bolju obuku i stvaranje generacija sportaša koji će dugoročno pridonijeti uspjehu kluba i nacionalne reprezentacije. Ulaganje u infrastrukturu također donosi financijske koristi. Bolje opremljeni stadioni privlače sponzore, omogućuju organizaciju međunarodnih natjecanja i raznih komercijalnih događaja, što klubu donosi dodatne prihode. Klubovi s modernom infrastrukturom postaju privlačniji vrhunskim igračima i trenerima, koji često biraju okruženje s najboljim uvjetima za trening i natjecanje. To može povećati sportski uspjeh kluba i njegovu tržišnu vrijednost. Na kraju, kvalitetna sportska infrastruktura nije korisna samo profesionalcima, već i amaterima, lokalnim

zajednicama i mladima. Ona doprinosi razvoju zdravih životnih navika, jača društvenu koheziju i pozitivno utječe na zdravlje šireg stanovništva.

7. LITERATURA

Popis stručne književnosti

1. Barbić J.: *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak I.*, Dioničko društvo. Zagreb: Organizator, 2020.
2. Burazer, D.: *Socios model upravljanja nogometnim klubovima: Primjer Hrvatske*. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet, 2020.
3. Frntić F.: „*Od igra okruglim predmetom do nogometa*“. Zagreb: Hrvatski nogometni savez – 80. obljetnica, 1992.
4. Ivkošić, M.: *Pravni ustroj nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 47, 2/2010.
5. Jajčević Z.: „*225 godina športa u Hrvatskoj*“. Osijek: Streljački savez Osječko – baranjske županije, 2010.
6. Kramer F.: *Sveto ime Dinamo*. Zagreb: Topical, 2006.
7. Mills R.: *Nogomet i politika u Jugoslaviji, Sport, nacionalizam i država*. Zagreb: Profil Knjiga d.o.o., 2018.
8. Petrović, S., Ceronja, P.: *Osnove prava društava*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, 2024.
9. Petrović, S., Ceronja, P. i Ivkošić, M.: *Pravni oblici sportskih klubova u Republici Hrvatskoj*. U: Kačer, H. (ur.) *Sportsko pravo*. Split, Pravni fakultet u Splitu, 2018.
10. Smoje M.: *Hajdučka legenda*. Split: Izdanja veterana Domovinskog rata i antifašista, 2021.
11. Šantek, G.: „*Postoje zakoni jači od propisanih*“: *prilog istraživanju borbe navijača „Dinama“ za svoj klub i njezina društvena značenja*. Zagreb: *Studia ethnologica Croatica*, 32 (1), 2020.

Pravni propisi

1. Zakon o sportu, NN 141/22
2. Zakon o sportu, NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16, 98/19, 47/20, 77/20, 133/20, 141/22
3. Zakon o trgovačkim društvima, NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12, 125/11, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23
4. Zakon o udrugama, NN 74/14, 70/17, 98/19, 151/22

5. Statut GNK „Dinamo“ od 21.12.2023. godine
6. Statut Sportskog dioničkog društva Hajduk, pročišćeni tekst, 2024.
7. Odluka o sustavu stalnih natjecanja Hrvatskog nogometnog saveza od 21.8.2024.

Internetske stranice

1. <https://www.vecernji.hr/sport/kako-do-novih-modrica-klubovi-zivotare-i-bore-se-za-prezivljavanje-fali-stadiona-i-trening-terena-1690259>
2. <https://gol.dnevnik.hr/clanak/rubrika/nogomet/profesori-sportskog-prava-na-pravnom-fakultetu-u-zagrebu-o-ustroju-i-upravljanju-sportskim-klubovima---650455.html>
3. <https://gnkdinamo.hr/hr/klub/povijest>
4. <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/prelazak-iz-tvrtke-u-udrugu-omogucio-je-visegodisnje-krade/>
5. <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/dinamo/dinamo-ima-novi-statut-barisic-co-nisu-preveslali-navijace-donesena-i-vazna-odluka-o-zdravku-mamicu-15407734>
6. <https://gnkdinamo.hr/izbori>
7. <https://www.index.hr/sport/clanak/velimir-zajec-je-novi-predsjednik-dinama/2545880.aspx>
8. <https://gnkdinamo.hr/hr/klub/clanovi-odbora>
9. <https://gnkdinamo.hr/hr/clanstvo>
10. <https://sportnet.hr/nogomet/klubovi/hajduk/?p=povijest>
11. <https://hajduk.hr/vijest/povijest-torcide-28-10-1950-rodjena-je-najstarija-navijacka-skupina-u-europi-/13237>
12. <https://nashajduk.hr/kako-je-osmisljen-projekt-naseg-hajduka/>
13. <https://www.nacional.hr/pozvani-svi-dionicari-hajduk-6-lipnja-mijenja-sluzbeni-naziv-kluba-poznato-i-kako-ce-se-zvati/>

14. <https://nashajduk.hr/>
14. <https://hajduk.hr/vijest/odrzana-glavna-skupstina-hnk-hajduk-s-d-d-/16873>
15. <https://www.index.hr/sport/clanak/predsjednik-hajduka-javno-je-potvrdio-da-je-nadzorni-odbor-izasao-iz-okvira-ovlasti/2591376.aspx>